

Voucher of cash? Te moeilijk voor veel mensen met beperking

Mensen met een beperking kunnen onvoldoende zelf beslissen hoe ze hun persoonsvolgend budget inzetten en welke zorg ze ermee kopen. De helft van hen weet zelfs niet welke keuzes ze kunnen maken.

'Het nadeel is dat ik aan hen gebonden ben' Lees verder onderaan

VEERLE BEEL

BRUSSEL Sinds twee jaar krijgen mensen met een handicap in Vlaanderen een 'rugzakje' met een budget erin. Ze worden geacht daarmee zelf hun zorg en ondersteuning aan te kopen. Ze kunnen kiezen om het geld zelf in handen te krijgen en dus ook zelf te beheren, of om alles uit te besteden aan een voorziening via een zogenaamde 'voucher'. In principe kunnen ze beide vormen ook combineren: ze kunnen bijvoorbeeld een voucher geven aan een dagcentrum waar ze drie dagen per week naartoe gaan, en met de rest ondersteuning voor de overige dagen kopen.

Dat is de theorie. In de praktijk blijkt het niet zo eenvoudig. Je moet al sterk in je schoenen staan om hierover te onderhandelen met een zorgaanbieder.

Geen keuze

'Het goede nieuws is dat 80 procent van de mensen die wij in een steekproef bevroegd hebben, zegt dat er echt naar hen geluisterd werd. Wat ons verontrust is dat iets meer dan de helft, 52 procent, ook zegt dat ze een bepaald zorgpakket móesten aanvaarden', zegt Joris Van Puyenbroeck, onderzoeker bij Odisee.

'Wat ons verontrust, is dat de helft van de geïnterviewden uit ons onderzoek zegden dat ze een bepaald zorgpakket móesten aanvaarden' JORIS VAN

PUYENBROECK Onderzoeker bij hogeschool Odisee

'44 procent zegt zelfs dat ze hun zorg volledig bij één zorgaanbieder moeten besteden. Ze kregen geen andere keuze. De zorgaanbieder zei: "Jij werkt met een voucher". Ze staan niet sterk genoeg om daar nee tegen te zeggen. Amper 7,5 procent zegt dat ze zorgaanbieders tegen elkaar konden "uitspelen". Onze conclusie: de persoonsvolgende financiering leidt nog niet tot meer autonomie bij personen met een handicap.'

De steekproef behelsde 237 respondenten. Met twaalf mensen werden langere gesprekken gevoerd. Odisee en HoGent monitoren zo voor de tweede keer op rij hoe personen met een handicap en hun naasten de nieuwe financieringsvorm ervaren. Ze doen dat op vraag van de Vereniging personen met een handicap (VFG).

In vergelijking met de eerste monitoring is de kennis over de persoonsvolgende financiering nauwelijks verbeterd, zegt nationaal VFG-verantwoordelijke Sophie Beyers. ‘Op kennisvragen over hun budget weet meer dan de helft van de mensen het juiste antwoord niet, of twijfelen ze. Een kwart van de mensen weet bijvoorbeeld niet dat ze er hun woon- en leefkosten niet mee mogen betalen. Veel kwetsbare mensen met een handicap halen hun informatie alleen uit de media of via via, en hebben geen netwerk. Voor hen is het extra moeilijk.’

Heldere taal

‘We willen het nieuwe financieringssysteem niet afschieten’, zegt Beyers. ‘Wij zijn evenmin tegen het gebruik van vouchers. We pleiten vooral voor meer informatiecampagnes zodat ook de meest kwetsbare mensen de regie over hun zorg en ondersteuning echt in eigen handen kunnen nemen.’

‘Veel mensen met een handicap zeggen dat ze niet rondkomen. Niet alleen de zorgbudgetten moeten omhoog, maar ook alle andere uitkeringen. Die stijgen nu amper boven de armoedegrens uit. Het persoonsvolgend budget kan maar werken als alle andere beleidsdomeinen volgen, en als mensen met een beperking ook volwaardig kunnen participeren, eventueel een inkomen uit werk kunnen verwerven, en hun woon- en leefkosten kunnen betalen.’

Meer info over de zorgfinanciering vindt u op: www.vlaamsesocialebescherming.be

‘Het nadeel is dat ik aan hen gebonden ben’

Een zorgvoorziening beloofde aan Peter Truyens (46), die een lichte beperking heeft, zorggarantie als hij met een voucher wilde werken. Driemaal per week komt een begeleidster van de voorziening nu aan huis. ‘Ik zou niet graag hebben dat ze ineens minder vaak komt, of dat ze zeggen dat ik moet bijbetalen. Ik hoef geen boekhouding bij te houden, dat is positief, maar het nadeel is dat ik aan hen gebonden ben. Ik denk ook dat het een vorm van besparing is. Wat als ze op langere termijn niet meer rondkomen met mijn budget?’

Feit is dat Peter met de rest van zijn centen ook niet wild kan doen. Zijn vervangingsinkomen wordt beheerd door het OCMW: ‘Mijn huisgenoot en ik krijgen 70 euro per week. Kuisen en koken doen we zelf. Om de twee weken komt er iemand grondiger poetsen met dienstencheques.’

Peter en zijn huisgenoot betalen die cheques van hun uitkering, via het OCMW. Ze zouden ze ook mogen betalen met hun zorgfinanciering, als ze de centen daarvan zelf in handen zouden krijgen. ‘Maar dan zou ik minder geld voor begeleiding hebben. Dat wil ik niet’, zegt Peter. ‘Ik ben erg tevreden over mijn begeleidster.’